

Izmaiņas AML regulējumā: stāsies spēkā grozījumi, kas ievieš patieso labuma guvēju reģistru

2017. gada 26. oktobrī Saeima trešajā lasījumā pieņēma grozījumus Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā (“**AML likums**”), kas juridiskajām personām paredz pienākumu atklāt to patieso labuma guvējus (“**PLG**”). Grozījumi AML likumā stāsies spēkā nākamajā dienā pēc to izsludināšanas – paredzams, ka tas notiks 2017. gada 8. novembrī.

Šobrīd Komerclikuma 17.¹ pantā ietvertais PLG atklāšanas pienākums ir vērsts uz ārzonā reģistrētu komersantu īpašnieku atklāšanu un paredz, ka PLG atklāšanas pienākums neattiecas uz dalībniekiem – juridiskām personām, kuri reģistrēti saskaņā ar ES dalībvalstu tiesību normām. Līdz ar grozījumu spēkā stāšanos ikvienai Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra (“**UR**”) vestajos publiskajos reģistros reģistrētai juridiskajai personai būs pienākums atklāt PLG.

1. Kāds ir grozījumu mērķis?

Grozījumi AML likumā Latvijā ievieš Direktīvas (ES) 2015/849 jeb t.s. AML IV direktīvas prasības. AML IV direktīva ir pamatā visu Eiropas Savienības dalībvalstu pienākumam izveidot centrālu reģistru, kur tiktu glabāta adekvāta, pareiza un aktuāla informācija par juridisko personu PLG. Latvijā PLG reģistru vedīs UR.

2. Kas ir PLG?

Patiesais labuma guvējs ir fiziskā persona, kura ir juridiskās personas īpašnieks vai kura kontrolē juridisko personu vai juridisku veidojumu (trastu) vai kuras vārdā, labā, interesēs tiek nodibinātas darījuma attiecības vai tiek veikts gadījuma rakstura darījums:

- **attiecībā uz juridiskām personām** – fiziskā persona, kurai tiešas vai netiešas līdzdalības veidā pieder vairāk nekā **25 procenti** no juridiskās personas kapitāldaļām vai balsstiesīgajām akcijām, vai kura to tiešā vai netiešā veidā kontrolē;
- **attiecībā uz juridiskiem veidojumiem (trastiem)** – fiziskā persona, kurai pieder vai kuras interesēs ir izveidots vai darbojas juridisks veidojums, vai kura tiešā vai netiešā veidā īsteno kontroli pār to, tostarp kura ir šāda veidojuma dibinātājs, pilnvarnieks vai pārraudzītājs (pārvaldnieks).

3. Kam ir jāatklāj informācija par PLG?

Pienākums atklāt PLG **attiecas uz ikvienu juridisko personu**, tai skaitā personālsabiedrību, kas reģistrēta UR. Grozījumu AML likumā sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā papildus norādīts, ka PLG atklāšanas pienākums tiks attiecināts arī uz kooperatīvajām sabiedrībām, biedrībām, nodibinājumiem, politiskajām partijām, arodbiedrībām, individuālajiem uzņēmumiem, zemnieku (zvejnieku) saimniecībām, Eiropas ekonomisko interešu grupām.

PLG atklāšanas pienākuma nav:

- juridiskajām personām, **ja informācija par PLG jau ir iesniegta UR** un veids, kādā tiek īstenota kontrole pār juridisko personu, izriet no attiecīgā juridiskās personas dalībnieka, biedra, īpašnieka, dibinātāja vai valdes locekļa statusa (*piemēram, ja SIA Alfa 100 procenti no kapitāla daļām pieder SIA Beta, un SIA Beta 100 procenti no kapitāla daļām pieder Jānim Bērziņam, SIA Alfa nav nepieciešams atklāt, ka Jānis Bērziņš netiešas līdzdalības veidā ir SIA Alfa PLG, jo šāda informācija izriet no SIA Alfa dalībnieka statusa un nepieciešamo informāciju par PLG sniedz SIA Beta*);
- juridiskajām personām, kuru PLG ir akcionārs **akciju sabiedrībā, kuras akcijas ir iekļautas regulētajā tirgū**, un veids kā tiek īstenota kontrole pār juridisko personu izriet tikai no akcionāra statusa;
- **ārvalsts komersanta filiālēm un pārstāvniecībām**, jo tām nav juridiskās personas statusa.

4. Kādi ir juridisko personu pienākumi?

Grozījumi AML likumā juridiskajām personām galvenokārt paredz pienākumu:

- noskaidrot juridiskās personas PLG;
- glabāt informāciju par PLG;
- iesniegt UR pieteikumu informācijas par PLG reģistrācijai vai izmaiņu šajā informācijai reģistrācijai.

Fiziskajām personām, kurām ir pamats uzskatīt, ka tās ir kļuvušas par juridisko personu PLG, ir pienākums nekavējoties par šo faktu informēt juridisko personu. Saskaņā ar grozījumu AML likumā pārejas noteikumiem fiziskajām personām šis fakts ir jāpaziņo līdz **2018. gada 1. februārim**.

Ja juridiskajai personai ir saprātīgs pamats apšaubīt fizisko personu iesniegto informāciju vai ja šī informācija nav iesniegta, bet juridiskajai personai ir saprātīgs pamats uzskatīt, ka tai ir PLG, juridiskajai personai pašai ir pienākums noskaidrot un identificēt PLG.

Neatkarīgi no tā, vai fiziskā persona informāciju atklāj juridiskajai personai, vai juridiskā persona to noskaidro pati, **juridiskajai personai ir pienākums iesniegt UR pieteikumu par tās PLG ne vēlāk kā līdz 2018. gada 1. martam**. Pēc tam tiek piemērots vispārīgais regulējums – informācija par PLG, tostarp visām izmaiņām, ir jāsniedz UR nekavējoties, bet **ne vēlāk kā 14 dienu laikā** no attiecīgās informācijas uzzināšanas dienas.

Juridiskajai personai ir jāglabā un jāatklāj UR šāda informācija par PLG:

- vārds, uzvārds;
- personas kods (ja tāds ir) un dzimšanas datums, mēnesis, gads;

- personu apliecinoša dokumenta numurs un izdošanas datums, valsts un iestāde, kas dokumentu izdevusi;
- valstspiederība;
- pastāvīgās dzīvesvietas valsts;
- veids, kā tiek īstenota kontrole pār juridisko personu (tai skaitā norādot dalībnieka (akcionāra), biedra vai īpašnieka, ar kura starpniecību kontrole tiek īstenota, vārdu, uzvārdu, personas kodu (ja personai nav personas koda, – dzimšanas datumu, mēnesi un gadu), bet juridiskajai personai – nosaukums, reģistrācijas numurs un juridiskā adrese), kā arī īstenotās kontroles dokumentārs pamatojums.

5. Informācijas pieejamība

Sākot ar 2018. gada 1. aprīli, ikvienai personai būs tiesības saņemt UR rīcībā esošo informāciju par PLG tiešsaistes formā par maksu, kuras apmēru Ministru Kabinets noteiks atsevišķi. Informācija par PLG, kas informācijas izsniegšanas brīdī nav sasniedzis 18 gadu vecumu, būs ierobežotas pieejamības informācija.

6. Sankcijas

Grozījumi AML likumā paredz atbildību par pārkāpumiem AML jomā un kompetenci sankciju piemērošanā. Tomēr grozījumi paredz atbildību vienīgi likuma subjektiem, nevis juridiskajām un fiziskajām personām par informācijas neatklāšanu vai nesniegšanu UR.

Šobrīd Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³ pantā ir paredzēta administratīvā atbildība par normatīvajos aktos noteikto ziņu vai dokumentu neiesniegšanu Uzņēmumu reģistram normatīvajos aktos noteiktajā termiņā (brīdinājums vai naudas sods no 70 EUR līdz 430 EUR, par atkārtotu pārkāpumu gada laikā – naudas sods no 200 EUR līdz 700 EUR), savukārt saskaņā ar Krimināllikuma 272. pantu par nepatiesu ziņu sniegšanu valsts institūcijai var piemērot īslaicīgu brīvības atņemšanu, piespiedu darbu vai naudas sodu trīs līdz simt Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu apmērā.

Ņemot vērā, ka administratīvās atbildības apmērs ir zems un Krimināllikuma 272. pantā paredzētā sankcija praksē tiek reti piemērota, arī 2018. gadā ir sagaidāmi grozījumi AML likumā jaunu sankciju noteikšanai, par ko Tieslietu ministrija sagatavos izvērtējumu (ziņojumu) 2018. gada sākumā.

COBALT
EKSPERTI

